

Kaster nytt lys over gamle negativer

Fotografen Marie Gullord (1868-1952) etterlot seg 12 000 umerkede negativer av personer hun hadde portrettert. Tannlege og lokalhistoriker Trond Bækkevold er på sporet av hvem de var.

 **TONE ELISE ENG-GALÅEN**



Tannlege og lokalhistoriker Trond Bækkevold har tatt for seg negativene etter fotografen Marie Gullord og drevet detektivvirksomhet. Foto: privat.

Den omfattende samlingen av negativer befinner seg på Glomdalsmuseet i Elverum. Bildene er tatt mellom 1899 og 1945, de aller fleste mellom 1905 og 1925. Kun et lite fåtall var merket med navn. Glomdalsmuseet har satt i gang arbeidet med å skanne negativene etter Gullord. Så langt er rundt 3 000 av bildene gjort tilgjengelige på digitaltmuseum.no.

– Jeg vil anslå at det i gjennomsnitt er to personer per bilde, så vi snakker rundt 24 000 individer til sammen. Av de 3 000 bildene som nå ligger ute, har jeg klart å identifisere 160 personer fra hundre bilder. I tillegg kommer de som allerede er identifisert fra fotografen, men som må knyttes til personer som har eksistert. Til slutt kommer de vi ikke har identifisert, men som vi ser forekommer på mer enn ett bilde, sier Bækkevold.

Som å legge et puslespill

Han har gjennom mange år vært over gjennomsnittet interessert i historie.

– For meg var det slektsforskning som var inngangsporten. Jeg er aktiv i Sør-Østerdal Slektshistorielag, har veteranbil, og synes generelt at alt som er gammelt er spennende. Særlig lar jeg meg trigge av mysterier som må løses, sier han.

Negativsamlingen etter Marie Gullord er som skapt for detektivvirksomhet. For å identifisere personene som



Familien Laurits og Helene Hovind med barna Laura, Einar, Hans, Signe og Lovise. Typisk oppsett med kulisser og rekvisitter. Foto: Anno Museum.

Gullord har fotografert, har Bækkevold utviklet sin egen metode. Som referansebase bruker han bilder fra den aktuelle perioden, samlet og skannet inn av Søre Osen Historielag og Sør-Østerdal Slektshistorielag. Bækkevold har i tillegg fotografert alle sidene med bilder fra Elverum bygdebok i sju bind. Også disse bildene har han lagt inn på PCen som referansebase.

– Når nye bilder fra Gullord-samlingen ligger klare på digitaltmuseum.no, laster jeg ned bildefilene og lar ansiktsgjenkjenningsprogrammet PICASA, utviklet av Google, sammenligne dem med innholdet i bildebaserne jeg har fra før, forteller Bækkevold.

«Svenskflikkan»

PICASA sorterer folk som ligner på hverandre i grupper. Jo flere ulike bilder som finnes av en person, desto flinkere blir programmet til å kjenne igjen vedkommende.



Marie Gullord år 1898. Foto: Anno Museum.

– Hvis vi får match på en person som er oppstilt sammen med flere andre, er sjansen stor for også å komme på sporet av familiemedlemmer. Vi leter i folketellinger, fødsels- og dødsregistre, bygdebøker og historiske dokumenter. For å finne ut hvem disse menneskene er, må vi pusle sammen mange små brikker, sier Bækkevold.

Marie Gullord identifiserte enkelte personer ved å skrive navnet på negativet. Men utydelig håndskrift, skrivefeil, navnelikhet og generell nedbryting av negativet gjennom



Negativsamlingen etter Marie Gullord befinner seg på Glomdalsmuseet i Elverum.

årenes løp, kan likevel gjøre identifisering vanskelig. I tillegg kan navneopplysningene være mangelfulle.

– Hun kunne merke med «Frøken Olsen» eller «Fra Lysværket». Min personlige favoritt så langt er «Svenskflikkan», humrer Bækkevold.

Sør-Østerdal Slekthshistorielag har også kartlagt og systematisert alle fotografene som var aktive i Elverum før 1920. Når et bilde er signert av en bestemt fotograf, kan

slektsforskere og andre være nokså sikre på innenfor hvilket tidsrom bildet er tatt.

Forut for sin tid

Marie Gullord kom opprinnelig fra Gjøvik, men flyttet til Elverum rundt 1899. Her startet hun sitt eget fotofirma som hun drev til rundt 1950. Sent på året 1900, giftet hun seg.

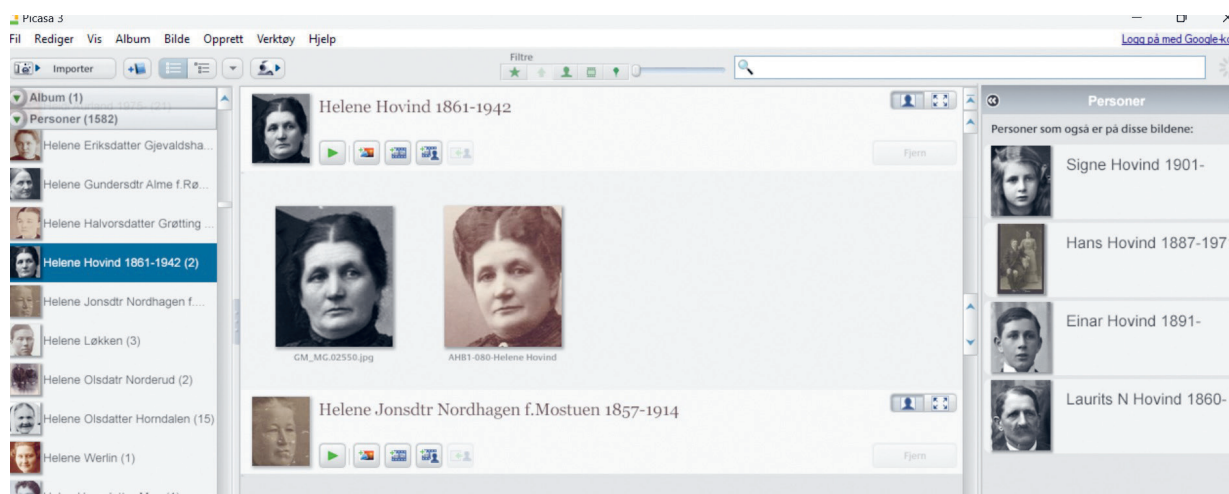
– På den tiden var det vanlig at gifte kvinner tok seg av hus og hjem. Men ikke Marie. Hun var riktignok mindre aktiv rundt tiden da hun fikk barn, men fortsatte sin fotografkarriere. Allerede i 1904 kjøpte hun seg inn i et nytt atelier, forteller Bækkevold.

Når det gjelder merking av negativer, er det et skarpt skille mellom tiden på Gjøvik og tiden i Elverum. Så å si alle bildene hun tok på Gjøvik er navnet, mens det etter 1899 er mindre enn fem prosent av personene som er identifisert. Negativene er heller ikke nummererte.

– Vi vet ikke hvorfor det er slik, og vi vet heller ikke hvordan hun selv klarte å holde orden på dem, for eksempel ved etterbestillinger. Rekvisittene vi ser på bildene fulgte henne gjennom hele karrieren. Men kulissene forandrer seg fra Gjøvik til Elverum, og gjør det enklere å tidfeste bildene, sier Bækkevold.

Marie fra Kopperud gård

Da slekthshistorielaget begynte på Gullord-prosjektet, visste de heller ikke hvordan fotografen selv så ut.



Skjermdump av typisk oppslag i Picasa, eksempel Helene Hovind.



Hildur Amalie Berg (1909-1978), 10 år gammel. Bestemoren til Trond Bækkevold, og et ansikt han umiddelbart gjenkjente blant negativene til Gullord. Foto: Anno Museum.



Adolf R. Negaard (1897-1976) og kameraten Reidar K. Bjerke (1890-1983). Foto: Anno Museum.

– Det fantes ikke noe offisielt bilde av henne. Så kom vi over en bildemontasje av en familie fra en gård som heter Kopperud. Vi visste at hun var fra Kopperud gård, og et av barna på bildet er navngitt som Marie. Da vi kjørte bildet gjennom basen, dukket det opp flere bilder av henne, både som ung og eldre kvinne. Vi har også funnet en rekke bilder av datteren hennes i forskjellige livsfaser, forteller Bækkevold.

Datteren til Marie, Marit Dale, levde til 1975. Da hun døde kom samlingen av negativer i Glomdalsmuseets eie, der den altså har ligget nokså urørt inntil nylig.

Bækkevold har etter hvert selv utviklet et godt øye for ansiktsgjenkjenning. En dag ser han et ungdomsbilde i bildebasen av en mann han synes ligner veldig på husverten familien hans hadde da han var barn.

– Dette må være Adolf, tenker jeg, og tar bildet med til min mor. Hun bekrefter at det stemmer. Et par dager etterpå, treffer jeg det som jeg vet er barnebarnet til Adolf. Da jeg viser henne bildet, utbryter hun: Men det er jo bestefar, forteller Bækkevold.

Gleder seg til fortsettelsen

På bildet er Adolf avbildet sammen med en kamerat, heller ikke han er navngitt. Men barnebarnet drar hjem og kikker i albumet etter Adolf. Der finner hun det samme bildet – og navnet på kameraten.

– Dette er et godt eksempel på hvordan man kommer frem til svaret når man driver slektsforskning eller identifiseringsarbeid, nemlig ved å nøste i flere tråder samtidig, sier Bækkevold.

Han ser frem til å fortsette arbeidet med å sette riktig navn på menneskene, som for mer enn hundre år siden gikk til fotograf Gullord for å la seg forevige for ettertiden.

– Jeg står på skuldrene til alle dem som i en årrekke har samlet inn materiale for Sør-Østerdal Slektshistorielag og Søre Osen Historielag. Ikke minst skylder vi en stor takk til dem som har dokumentert historien i ulike bygdebøker, og til Glomdalsmuseet som nå har tatt fatt på den store jobben med å skanne negativene etter Gullord og gjøre dem om til søkbare bildefiler, sier Bækkevold.